

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทย “เป็นรัตนที่มีค่าสูงยิ่ง โดยมีหลักพุทธธรรมซึ่งเป็นคำสั่งสอนอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธองค์ที่นำมาพัฒนาให้มนุษย์มีความเจริญก้าวหน้าและจัดสรรความเป็นอยู่ของมนุษย์”^๑ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุกในสังคมไทย เพราะโลกทัศน์ของพระพุทธศาสนาถือว่า “สังคมในฐานะที่เป็นตัวเชื่อมสำคัญที่ให้สมาชิกในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันหรือมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ถ้าหากสังคมมีความเจริญ มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม และเป็นธรรมสังคมจะเป็นเสมือนเครื่องมือหรือเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่มีความรู้มีคุณธรรมและมีศักยภาพในอันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมอีกระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์”^๒ ที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติ

เมื่อกล่าวถึงหลักพุทธธรรมหรือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนการปฏิบัติงาน พระพุทธเจ้านั้นพระองค์ได้ทรงวางแผนหรือวางหลักการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เอาไว้โดยทรงมุ่งเน้นการพัฒนาที่จิตใจเป็นสำคัญเพราะเมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องทางด้านร่างกายและจิตใจแล้วก็ได้ชื่อว่ามีมนุษย์ผู้นั้นได้รับการพัฒนาทุกอย่าง เป็นคนที่มีจิตใจสูงและย่อมจะนำความสุขมาให้แก่ตนเองแก่ผู้อื่นและแก่สังคม อันจะก่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขตลอดทั้งสร้างความเจริญก้าวหน้าในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงานให้แก่ตนเองได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพเพราะการปฏิบัติงานในวิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ยากเย็นหรือไม่ปฏิบัติไม่ได้ด้วยเหตุนี้หน้าที่ความรับผิดชอบหรือการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งที่ประเสริฐ และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ถ้าหากละเลยก็ย่อมจะสูญเสียความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้องไป

ดังนั้น การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยเพื่อดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานให้สำเร็จจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลหรือผู้ปฏิบัติงานควรจะต้องเลือกเฟ้นหัวข้อธรรมหรือหลักธรรมที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ด้วยเหตุนี้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ดำเนินการ

^๑ อรศรี งามวิทยาพงศ์, ธรรมะและพระดีที่คนไทยควรรู้จัก, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธณัฏ, ๒๕๔๓), หน้า ๗.

^๒ จรูญโรจน์ ปาโส, “การประยุกต์ใช้พุทธธรรมกับการทำกิจกรรมในชุมชนของพระสงฆ์กลุ่มเสขิยธรรม”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

ให้บริการสาธารณะแก่ ประชาชนในท้องถิ่นจึงควรมีหลักธรรมประจำใจในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งหลักพุทธธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงานได้นั้นต้องมีคุณสมบัติทั้ง ๔ ประการ ที่เรียกว่าอิทธิบาท ๔ หรือ มูลฐานแห่งความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ๔ อย่าง ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจรักใคร่ ในสิ่งนั้น) วิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) และวิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น) อิทธิบาททั้ง ๔ ประการนี้จึงเป็นเสมือนเครื่องมือที่ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดการบรรลุถึงผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนั้นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความมุ่งหมายให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงานจึงควรมียึดหลักอิทธิบาท ๔ นี้ไว้เป็นหลักประจำใจในการปฏิบัติงานซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ระหว่างราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาคและราชการส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อสังคมมีการพัฒนาด้านต่างๆ มากขึ้น ประชาชนจึงมีความต้องการความคาดหวังและเรียกร้องการบริการจากรัฐเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่รัฐมีขีดความสามารถและทรัพยากรที่จำกัดในการตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงต้องมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อลดบทบาทของรัฐในส่วนกลางและเพิ่มอำนาจของท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อที่จะตอบสนองต่อการเรียกร้องและความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างรวดเร็วทั่วถึง มีประสิทธิภาพและตรงกับความเป็นจริงของชุมชนในท้องถิ่นมากที่สุด ดังนั้น “การกระจายอำนาจจึงไม่เพียงแต่เป็นการปูพื้นฐานการพัฒนาระบบประชาธิปไตยเท่านั้นแต่ยังมีความจำเป็นสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมอีกด้วย”^๓ เพื่อให้มีการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นทำให้การบริการสาธารณะแก่ประชาชนเป็นไปอย่างทั่วถึงทั้งประเทศ อีกทั้งยังเป็นการให้บริการสาธารณะที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงและมากที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นส่วนหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการการบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและเอกราชของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองท้องถิ่นภายใต้ระบบประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีรูปแบบที่ชัดเจนมากขึ้นในปัจจุบันทั้งด้านโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ อำนาจหน้าที่ การบริหารบุคคล รายได้ ความสัมพันธ์กับรัฐบาล รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น แต่ในด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรยังพบปัญหาและอุปสรรคมากมายซึ่งต้องได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐโดยปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกิจและงานในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การขาดงบประมาณที่

^๓ อภิชัย พันธเสน, **พัฒนาชนบทไทย** : สมุทัยและมรรค แนวคิด ทฤษฎีและภาพรวมของการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้ง, ๒๕๓๙), หน้า ๑๑.

จะช่วยให้ อบต.พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนที่อยู่ ในเขตความรับผิดชอบให้มีความอยู่ดีกินดีมีพละงานมีสมบูรณ์และมีความสุข

องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดำป้อม จังหวัดพิษณุโลก นั้น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลวัดโบสถ์ องค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม องค์การบริหารส่วนตำบลคันไช้ องค์การบริหารส่วนตำบลท้อแท้ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยางและองค์การบริหารส่วนตำบลหินลาด องค์การบริหารส่วนตำบล มีทั้งหมดรวมเป็น ๖ องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละแห่งนั้นมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานและจะต้องมีรูปแบบในการปฏิบัติงานที่หลากหลายเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดำป้อม จังหวัดพิษณุโลกนั้นเป็นชาวไร่ ชาวนา ประกอบด้วยความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันเป็นเหตุผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่รับผิดชอบนั้นจะต้องมีการปรับตัว ปรับพฤติกรรม ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจของตนเอง ตลอดทั้งวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานร่วมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้นๆ ด้วยเหตุนี้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอดำป้อม จังหวัดพิษณุโลก จึงต้องเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการปฏิบัติงานบนพื้นฐานความแตกต่างที่หลากหลายของแต่ละชุมชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตลอดทั้งในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องมีการพบปะกับประชาชนที่เป็นประชาชนทั่วไปและตัวแทนหรือผู้นำชุมชนต่างๆที่เข้าไปติดต่อขอรับบริการในเรื่องต่างๆหรือการให้บริการสาธารณะต่างๆของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานและต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการให้บริการสาธารณะและสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อการพัฒนาและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละพื้นที่ที่รับผิดชอบในเขตอำเภอดำป้อม จังหวัดพิษณุโลกนั้น ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งหลักอิทธิบาท ๔ นี้มีลักษณะเป็นแรงจูงใจใฝ่รู้แบบหนึ่งที่สอนและฝากให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลต้องปฏิบัติงานด้วยความอดทน เพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของตนเอง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความเจริญก้าวหน้าขององค์การบริหารส่วนตำบลและเพื่อประชาชนในท้องถิ่น โดยสร้างความพอใจให้เกิดขึ้นกับตัวเจ้าหน้าที่เอง ซึ่งเมื่อเจ้าหน้าที่มีความพอใจแล้ว ความเพียรพยายาม ความอดทน ความเอาใจใส่ รับผิดชอบและการพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุผลตามรูปแบบการปฏิบัติงานจะเกิดขึ้นกับตัวเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเองซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะที่เป็นประโยชน์และตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอดำป้อม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้ได้ทราบถึงการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วน

ตำบลว่ามีการนำมาใช้ในระดับใดตลอดทั้งมีความมุ่งมั่นเพื่อการบรรลุผลสำเร็จของการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ที่มีประสิทธิภาพมีประสิทธิผลและบรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงานเช่นไร รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากหน้าที่ความรับผิดชอบในงานการบริการสาธารณะนั้นเป็นงานที่ต้องอาศัยความพอใจ ความอดทน ความเพียร ความรับผิดชอบและการพิจารณาไตร่ตรองตามเหตุและผลอย่างรอบคอบ ด้วยเหตุนี้การนำหลักพุทธธรรมโดยเฉพาะหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จะสามารถทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบรรลุผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการของ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรไปใช้เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ เพื่อทราบสภาพการของ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก
- ๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ว่าแตกต่างกันอย่างไร
- ๑.๓.๓ เพื่อทราบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรไปใช้เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ว่าเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง“การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ” เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตคือ ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต.อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลกในหน้าที่และภารกิจที่ได้ รับมอบหมายเฉพาะด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรตามกรอบหลักธรรมอิทธิบาท ๔ ประการด้วยฉันทะ วิริยะ จิตตะและวิมังสา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขต คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ได้แก่ ข้าราชการประจำและลูกจ้าง จำนวน ๑๒๐ คน โดยผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มศึกษา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๖ ตำบล

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินงานตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงเดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการ อบต. ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก” ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

๑.๕.๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติในการใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติในการใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๓ บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติในการใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๔ บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติในการใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๕.๕ บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติในการใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการศึกษา

การประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ให้เข้ากัน หรือการนำหลักธรรมมาประกอบร่วมกันในการพัฒนาและนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารงาน โดยศึกษาเฉพาะอิทธิบาท ๔

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้ความซับซ้อนของระบบสังคม ซึ่งบุคลากรภายในหน่วยงานจะต้องสร้างระดับการปฏิบัติงานในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์การและบรรลุตามเป้าหมายของผู้บังคับบัญชาอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักอิทธิบาท ๔ หมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ แห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วย

(๑) ฉันทะ ความพอใจ หมายถึง ความต้องการที่จะทำให้ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่ เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป

(๒) วิริยะ ความเพียร หมายถึง ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง

(๓) จิตตะ ความคิดมุ่งไป หมายถึง ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศกายอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

(๔) วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทบทวน หมายถึง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตรา หาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไข ปรับปรุง

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพการของ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก

๑.๗.๒ ทำให้ทราบทัศนะของบุคลากรต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ เพื่อการบริหาร จัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๔ ทำให้ทราบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ของบุคลากรไปใช้เพื่อการพัฒนาการ บริหารจัดการ อบต. อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก